

Fåglar i Leksand

Nr 3, ÅR 2011

En tidskrift från Leksands fågelklubb

www.leksandsfagelklubb.se

Redaktionen

Staffan Müller 070-322 23 45
e-post: staffan.myller@telia.com
Martin Linzie +841244254055
e-post: martinlinzie@gmail.com

Ansvarig utgivare:

Marie Gillander 070-225 25 04
e-post: marie.gillander@gmail.com

Redaktör/Layout:

Martin Linzie

Medlemsregistret

Mats Kaij 0247 - 136 03
Stationsgatan 9E
793 39 Leksand
e-post: LFKaij@gmail.com

Utgivning och medlemskap:

Tidskriften utges av Leksands
Fågelklubb och utkommer med 4
nummer per år varav 2 tidningar
och 2 programblad.

Tryckt av

Strands Tryckeri AB

Medlemmar erhåller tidskriften
gratis. Medlemskap i Leksands
Fågelklubb kostar 150 kr/år

Familjemedlemmar och ungdomar
(ej fyllda 21) betalar 50 kr/år

Avgiften sätts in på
Bg-konto 456-4373
c/o Leksands Fågelklubb

Innehållsföretckning

3. Ledare
4. Redaktörens ruta
5. Limsjön restaureras
6. Kalkon- och kycklingtjuv
8. Fågelprojekt på Gärde skola
10. Gärde skola
11. Fågeltorn vid stenbrotjärn
12. Örnäsongen 2011-2012
14. Vinterfågelmatningen är igång!
16. Ingela fick årets lompris
18. Fåglar i Uganda
22. Gökholkar
24. Rapport från Kattloka
26. Hur går det för kajorna?
29. Fiskgjuseinventering 2011
31. Nya Medlemmar
32. Pelikan i Insjön och Limsjön!
33. Och härfågel i Rättvik!
34. Följ med till Balkan!
36. Hyr Gryssenstugan
38. www.leksandsfagelklubb.se
39. Leksands Fågelklubb - Styrelse/projekt

*Hjälps oss skydda värdefull
natur i Leksand!*

Leksands Naturvårdsfond

Pg. 449957.0

Framsida: Tofsmes

Fotograf: Per Lindberg

Baksida: Rosaryggad Pelikan

Fotograf: Anders Jerker Dahlin

Ledare

Utan gränser

Vi lever i en gränslös tillvaro. Den "normala" geografiska strukturen som man lärde sig i Folkskolan för ett halvt sekel sedan, är borta.

Det är så många olika faktorer som innebär att min "personliga GPS" är rubbad. Ex.vis:

- När jag skriver denna ledarartikel den första advent 2011, tittar jag på termometern utanför fönstret: Plus 10 grader och ösregn!
- Klimatförändring: En rosaryggad pelikan befinner sig i Siljansbygden sen en månad!
Under Sarekvistelsen i juni, satt härmsångare och grönsångare och spelade vid Aktse-stugan
- Eller inte: Lappugglan har även i år lyckats få fram ungar i Leksandsreviren. Lavskrikan tycks, med tanke på älgjägarrapporterna 2011, öka i kommunen
- Jag kommunicerar direkt med Martin om tidningen. Han sitter i Vietnam och jag i Insjön. Vi ser och hör varandra och jobbar via datorn, på samma skärm och gör omedelbara korrigeringar!
- Samma jobb med Katarinas hemsida. Hon från Serbien, Mats Kaij i Leksand, via Martin i Indokina
- När jag planerar en resa till Jugoslavien tillsammans med Katarina, inser jag att min kartbild inte stämmer överens med verkligheten. Var ligger Bosnien? Är Montenegro ett land? Finns Sarajevo?

Jag tror att det är många andra människor, förutom jag, som trots att de kanske är mer "moderna" och uppdaterade än jag, som är villrådiga.

Det enda man kan säga är att vi måste bejaka de möjligheter som finns i den nya tiden och inse att man överallt i hela världen kan verka lokalt och kommunicera, trots att det är över 1000mil mellan aktörerna.

Tänk vad spännande det skall bli att åka till Balkan och inse att naturen finns kvar trots "administrativa förändringar"!

Anders Jerker Dahlin är styrelseledamot i vår förening. Han har hela världen som sitt arbetsfält; Düsseldorf, Sidney, Köpenhamn, New York etc. etc.

Det gamla gardet av gråhåriga Fågelklubbare har "spätts ut" tack och lov.

Vi är nog trots allt en ganska modern förening!

Staffan Müller

Vice Ordförande

Redaktörens Ruta

Hej och välkomna till Nr 3 2011!

Lite närmare jul för er där hemma och lite närmare en förhoppningsvis snörik och trivsamt vinter. Här nere i Vietnam är det fortfarande mer vårväder än vad det är vinter, men jag har blivit varnad! Det ska bli kallt här också, vi får se. Jag har mina tvivel.

Till något annat, fågellivet här i Vietnam är otroligt sparsamt om man inte vet var man ska leta, varje "vattenhål" för fåglarna är uppodlade och där det finns öppna ytor finns också fågelnet uppsatta för att, kanske kanske, dryga ut kosten för någon fattig bonde.

Några gånger i månaden ser jag händelser som nedan i bilden, men samtidigt är det ett så otroligt vackert land.

Så vad kan man göra för att detta inte skall fortgå? Jag vet faktiskt inte, det är rätt djupt rotat i människorna här att fåglarna alltid kommer, det är dock så att ett land som är beläget som det gör så får de ändå mycket flyttfåglar i sina nät och fortsättningsvis kommer det nog vara så ett den där "tysta våren" kommer att förbli något för "andra" länder att jobba med.

Jag är lite dystopisk i mina tankar när det gäller den vietnamesiska fågelfaunan, mig veterligen så finns det idag mindre än 7% kvar av den urskog som för mindre än 40 år sedan täckte 45% av landet. Men kanske jag kan få några tips på vad man kan göra som ensam individ här i Vietnam? Kanske någon läsare vet något som inte jag vet? Skicka tips och fortsätt skicka artiklar till vår gemensamma fågeltidning!

Natthägrar på väg till marknaden, fångade troligtvis i nät.

.....
 Martin Linzie
Redaktör

Norra Limsjön Restaureras

Staffan Müller

Norra Limsjön restaureras

Så är det äntligen dags att skapa bättre fågelhabitat i Norra Limsjön.

Sjön har vuxit igen och från att ha varit en spännande del av fågellokalen har den norra delen blivit allt sämre med tiden.

Tidigare fanns här sjungande småfläckig sumphöna och häckande brushane. Nu är det nästan bara sävsångarna och sävsparvarna samt enkelbeckasinerna som hörs från flyten.

Leksands kommun har fixat över en halv miljon kronor för att återställa några vattenspeglar i norr.

Det arbetet har påbörjats och beräknas vara klart i mitten av november.

Detta får bli en uppmaning till våra medlemmar;

Gå ut och spana in vad som lockas till de nya vattenspeglarna!

Häckande sångsvan, rastande smalnäbbad simsnäppa och en och annan häckande simand hoppas vi på!

Kalkon- och kycklingtjuv

Henry Pollack

Sensommaren 2011 drabbades kalkon- och kycklinguppfödarna Kenneth och Renè Neuhaus i Insjön av ett antal duvhöksattacker, där en ung duvhök lyckades döda och äta tre av de unga kycklingarna, som är frigående. Dessutom dödade höken en av kalkonerna och började äta på den, innan de hann att skrämma bort fridstöraren. De kontaktade länsstyrelsen, och undrade hur de skulle hantera situationen, och om skyddsjakt kunde vara aktuellt.

Länsstyrelsens beslut blev i stället att de skulle få låna en hökfälla och fånga höken. Därefter skulle höken ringmärkas och förflyttas och släppas. När de fått hem fällan hann de dock inte gillra den förrän höken gjorde en ny attack. De kunde då fånga den genom att slänga över en fiberduk. Sedan placerades höken i fällan, och ringmärkning utfördes. Höken fick övernatta i ett garage i Insjön och länsstyrelsens handläggare kontaktades. Han hämtade den unga duvhöken dagen efter, och förflyttade den c:a 6 mil mot nordväst. Vi hoppas därmed att kalkonuppfödarna i Insjön ska slippa fler besök av duvhök. Skulle samma fågel återkomma, så är den ju ringmärkt och kan i så fall identifieras, och då vet man aldrig hur dess öde slutar.

Fågelprojekt på Gärde skola

Gittan Lokgård

Under våren 2011 genomfördes ett fågelprojekt på Gärde skola.

Projektet startade efter att Staffan Müller besökt skolan tillsammans med Gittan Lokgård och introducerat projektet inför hela skolans elever med hjälp av fågelbilder.

Projektet drog igång med att åk 5 tillsammans med Staffan tillverkade en stor fågelautomat och invigde densamma på skolgården under högtidliga former. Till fågelautomaten har många glada småfåglar hittat och eleverna fortsatte att mata varje vecka. Eleverna var också delaktiga i VIK, vinterfåglar inpå knuten, i slutet av januari.

I mars gick projektet in i nästa steg som var fågelholkstillverkning tillsammans med Gittan Lokgård.

Tillverkningen skedde klassvis F-2, 3-4 och 5-6. Alla elever deltog med stor entusiasm och genomförde arbetet med gott samarbete. Aktiviteten ägde rum ute på skolgården under ledning av Gittan i form av förälder och egna företaget Nära Naturen.

Det är en bra aktivitet där man kan se en utveckling i arbetet från första spikslaget till det sista. Eleverna upptäcker vad de inte visste att de kunde och hjälper varandra fram till ett färdigt resultat. Den 1 april var det dags att sätta ut de totalt 24 holkarna längs vandringsleden Älvpromenaden, nära Bäckenhavn. De yngre barnen åkte traktor till platsen via Bäckenhavn och började sätta upp holkar norrifrån på leden. De äldre barnen satte upp holkar från Ytter Åkerö och norrut. Alla hade med eget fika som intogs efteråt.

Åk 3-4 har byggt fågelholkar på skolan

Den 13 maj hade Gärde skola en heldag ute på Dragsängarna tillsammans med Nära Naturen och föräldrarna Gittan och Anders Lokgård och Staffan Müller.

Utedagen var en fortsättning på vårens fågelprojekt och ett sätt att knyta ihop det hela. Förutom det som nämnts ovan har det också arbetats med artkännedom av våra vanligaste fåglars läten och utseende på skolan. Med syfte att skapa ett mervärde i att vilja vistas i naturen och vara aktsam om de som lever i den.

Denna dag var det dags att tillsammans med Staffan Müller få uppleva fågelsång på riktigt nära håll för att sedan avsluta dagen med en försiktig inventering i de uppsatta holkarna.

När åk 5-6 äntrade sina cyklar kl 06.00 på skolgården så vräkte regnet ner men det påverkade dem inte nämnvärt. När alla skolans klasser hade kommit på plats var det solsken som gällde.

På Dragsängarna fick alla klasser uppleva en kort vandring i lövskogen med fågelsång, fika i gröngräset och mycket lek. De äldre barnen letade småkryp, skapade bilder, naturkunskap och uppdrag med utematematik.

När det närmade sig lunch hjälptes alla åt att laga mat i tvärgrupper som mättade fint i hungriga magar.

Efter lunch inventerade eleverna alla 24 holkar som sattes upp tidigare i vår, många med påbörjade fågelbon. Resultatet såg ut som så att det var 7 holkar som ingen hade flyttat in i, 10 holkar med bo men inga ägg lagda ännu och i 6 holkar var det bo med ägg. Gästerna som flyttat in var svart

vit flugsnappare, blåmesar och talgoxar.

Sedan väntade traktorn och cyklarna för att ta elever och lärare tillbaka hem. Kan tänkas att det blev en tidig fredagskväll för alla som var med.

Gärde skola

Staffan Müller

Visst blir det vinter i år också!

Under fredagen passade Gärde skola på att starta upp årets vinterfågelmatning.

Höjdpunkten blir den sista veckan i januari som kulminerar med den landsomfattande inventeringen och rapporteringen av fågelarter kring ca 25 000 fågelbord från Ystad till Haparanda. "Vinterfåglar inpå Knuten/ViK" genomförs varje år och arrangeras av Sveriges Ornitologiska Förening just i månadsskiftet januari/februari.

I år kommer det att bli flera hundra skolor med, så Gärde skola kommer att få konkurrens av många byskolor för att bli bästa rapportör.

Staffan Müller från Leksands Fågelklubb, som är ansvarig för hela det landsomfattande projektet, hoppas att man under säsongen skall kunna knyta kontakter mellan de olika skolorna, via internet. Det måste vara väldigt spännande för "Gärdeungarna" att kunna jämföra sina resultat med ex.vis. Karesuandos skola i norr och Svedala LM-skola i Skåne.

Under högtidliga former invigde man vinterfågelmatningen på Gärde skola och hurrade avslutningsvis för den vinter som är i antågande.

Fågeltorn vid Stenbrotjärn

Staffan Müller

Nu finns det ett litet fågeltorn, som en plattform, i södra änden av Stenbrotjärn.

Förra hösten öppnades en vattenspegel i våtmarken och tanken är att snarast skapa fina strandängar och häckningsöar för fågellivet som finns i Häradsbygden.

Under byggnationen fick vi fantastisk hjälp av elever från årskurs 6 i Gärde skola.

Ett stort tack till dem och till "gubbarna" Sten och Jörgen från Västannor vilka hjälpt till att bygga plattformen.

Den är bara ca 3m över vattenytan. Men, det räcker för att ha koll på tjärnen!

Välkomna till Västannor!

Örnsäsongen 2011-2012

Per Lindberg

Utfodringen av örnarna är sedan slutet av oktober åter igång. Hösten har varit ovanligt mild, vilket har lett till att örnbesöken än så länge är färre än vad som är brukligt för årstiden. Örnarna har med all sannolikhet inte haft allt för bråttom att lämna sina revir då det varit mildt. Men nu börjar det komma igång på allvar. En färsk dagssiffra är tre kungsörnar och cirka trettio korpar, vilket ändå är ganska normalt för årstiden. Glädjande är att två av dessa är örnar i åldern två vintrar. Vi brukar åldersbestämma örnar efter hur många vintrar de är, eftersom vi observerar dem under vintersäsong. Under hela förra säsongen observerades inte en enda en-vintrig örn. Häckningssäsongen 2010 var ett riktigt bottenår för kungsörnen, troligen mest på grund av dåligt häckningsväder under säsongen. Denna sommar har det varit ett normalt häckningsår så vi förväntar oss att en del en-vintriga örnar besöker Leksandsäteln den här vintern.

Stammarna av kungs- och havsörn är idag relativt stabila, men det finns många orsaker till att fortsätta hjälpa örnarna. Hoten är många: skogsavverkning, vindkraftsutbyggnad, systematisk och ofrivillig störning vid boplatser, för att nämna några. Utfodringen hjälper örnarna att överleva den svåraste årstiden, vintern. Det är främst de unga individerna som har det svårt att hitta mat då de är oerfarna. Vid Leksandsäteln har vi under många år också ägnat mycket tid till att inventera ringmärkta individer och tittat på örnarnas ruggningmönster av fjäderdräkten från år till år. Jag vill säga att det troligen inte finns mer dokumenterad data inom detta område någon annanstans i landet, om ens i världen.

Första matningen i Oktober 2011

Foto: Staffan Müller

Kungsvörn Foto: Per Lindberg

Under föregående säsong hade vi problem att få tag i kött till åteln då våra vanliga leveranser av kött från slakterier i Västergötland uteblev. Men ett mycket gott stöd av Ickholmens slakteri och eftersöksjägare från trakten räddade oss under denna säsong. Eftersöksjägarna bidrog med trafikdödat vilt. Hjälpen har även denna säsong kvarstått, vilket är viktigt för oss. Köttleveransen från de större slakterierna verkar dock komma igång igen denna vinter. Det är extra viktigt för viltkött fungerar sämre under de riktigt kalla perioderna, eftersom det magra viltköttet fryser ihop till isklumpar och blir så hårt att fåglarna inte kommer åt det. Griskött är fetare och blir inte så hårt fruset och är därför mer lättåtkomligt för fåglarna.

Vi i örngruppen ser fram emot kommande vinter och hoppas kunna ge information kontinuerligt om vad som händer och sker på åteln via fågelklubbens hemsida.

www.leksandsfagelklubb.se

Vinterfågelmattningen är igång!

Staffan Müller

Det är inte utan att man längtar efter vinterväder för att kunna skapa en "relevant kuliss" till vinterfågelmattningen.

Offentliga matningar

Nu har vi i alla fall dragit igång matningen i Kägelberget, Vägskälet, Dragsängarna, Hundhagen, Limsjön och även öster ut (Flymyrkojan m.fl.).

Det är kul att upptäcka att det inte bara är Fågelklubben och kommunen som väljer att mata fåglar i skogsterrängen. Gittan Lokgård i Mjälgen har sedan många år en matning i skogen mellan byn och Yttermo. När Sten Dräckes och jag besökte hennes matning så visade i stort sett alla mesarter upp sig på nära håll. Mängden svartmes bl.a. var imponerande!

Gör som Gittan!

Skaffa en egen skogsmatning!

Det kommer att gynna skogens fåglar!

Gittan Lokgård vid sin matning i Mjälgen

Gärde skola

Fredagen den 11-11-11, startade vi upp fågelmatningen i Gärde skola. Dessa fantastiska ungar och personal kommer att ta hand om byns fåglar ända fram till våren. Under invigningen blev vi ackompanjerade av en domherre som verkligen ville till matningen.

Slaktaren

Hans Nygren, slaktaren i Dura/Hedby och Rolf Grahms gäng i Västergötland, har åter sett till att vi får leverans av späck och talg.

Ett tusen tack till dem!

Hjälp oss med finansieringen av fågelfrö till de offentliga matningarna!

Vi behöver ditt stöd för att få verksamheten att gå runt!

Vi hoppas att Du sätter in 20 kronor extra på medlemsinbetalningen, till stöd för våra övervintrande vänner!

Tusen tack!

Styrelsen

VINTERFÅGLAR INPÅ KNUTEN/VIK, 27 – 30 JANUARI 2012

Sista helgen i januari skall vi vara med i Sveriges Ornitologiska Förening/SOF's vinterfågel-matningskampanj "Vinterfåglar inpå Knuten/ViK". Blanketten bifogas i detta nummer av tidningen så spara den till inrapporteringen!

Gå in på SOF's hemsida; sofnet.org, så får Du veta mer!

2011 var det över 200 fågelbord i Leksands kommun som rapporterade!

Till nästa år hoppas jag att vi kan fördubbla antalet rapporter!

Info och kontakt: Staffan Müller, staffan.muller@telia.com, 070 – 322 23 45

Ingela fick årets Lompris

Christer Klockarås

Svenska Lomföreningens "Årets Lompris 2011" tilldelades läraren vid Sammilsdalskolan, Ingela Spegel-Nääs.

Ingela är den första kvinnan som fått utmärkelsen under prisets tioåriga historia.

- Jättekul. Det känns otroligt hedervärt.

- Jag blev så överrumplad. Jag hade inte en aning om att det fanns ett sådant här pris.

Visst blev Ingela Spegel-Nääs överraskad när Leksands fågelklubbs ordförande Staffan Müller och Svenska lomföreningens Uno Skog mitt under en lärarkonferens dök upp och mer eller mindre kidnappade henne.

Ingela, som sitter i Leksands fågelklubbs styrelse, är en hängiven lomvän. Hon håller koll på den vackra fågeln och var de häckar.

- Jag är intresserad av alla fåglar men har tittat efter lom sedan jag var liten.

Sedan när Ingela Spegel-Nääs läste fågelekologi på högskolan kom hon in på ämnet lominventering. Efter det tog hon kontakt med Leksands fågelklubb.

Det är ingen hemlighet att lommen är hotad och missgynnad av all miljöpåverkan som försigår.

- Lommen är en symbol för svensk natur, säger Ingela.

Det framkommer vidare att den häckar i strandkanter. Det finns smålom och storlom och att smålommens huvudföda är siklöja.

I Leksand rör det sig, enligt Staffan Müller, om några par häckande storlom och en handfull par häckande smålom.

- Får inte lommen ungar är det något fel, fortsätter Ingela Spegel-Nääs som dock varje vår gläder sig åt lommens ankomst till hemorten Lagnäs så fort isen släpper.

- Vi i fågelklubben är jättestolta över Ingela, säger Staffan Müller.

Uno Skog har just överlämnat diplommet till Ingela Spegel-Nääs.

Faktaruta: *Lommar*

Lommarna vistas sommartid vid sött vatten, under andra årstider däremot oftast vid havet. Påträffas aldrig i flock och lever främst av fisk. De är fulländade simdykare och kan vid behov stanna under vatten flera minuter. På marken har de dock mycket svårt att röra sig. Lommarna flyger bättre än man kan tro med tanke på deras tunga kropp och korta vingar.

Foto: Per Leijström, Smålom

Fåglar i Uganda

Text: Petrus Tengnér & Per Lindberg

”Fåglar i Leksand” ger ibland utblickar från andra delar av världen.

Undertecknad och Per Lindberg reste i början av november 2010 tillsammans med en delegation från Leksands kommun till samarbetskommunen Soroti i Uganda i centrala Afrika. Resans syfte var att studera och diskutera bland annat avfallshanteringen men som inbitna fågelskådare kunde vi förstås inte låta bli att spana efter de fåglar som finns här. Per är en rutinerad Ugandaresenär medan det för mig var första gången. Per visste med andra ord vad som kunde vänta.

Vi landade på ekvatorn, vid Victoriasjöns strand. Redan i huvudstaden Kampala mötte vi en speciell, och känd fågel, maraboustorken, som höll till mitt inne i staden. Trots att den inte är särskilt vacker är den imponerande med sin storlek. Även bronsibis höll till inne i staden. Vi gjorde ett stopp vid Victoriasjön för att se Nilens källa, utloppet från Victoriasjön. Där såg vi den märkliga ormhalsfågeln. När den simmar sticker bara huvud och hals upp ur vattnet. Skarvar och olika arter kungsfiskare såg vi också.

Resan fortsatte sedan norrut genom ett böljande, grönt jordbrukslandskap. Efterhand blev det torrare, och till synes mer glesbefolkat, men då man tittade närmare vid sidan av vägen kunde vi ändå se stigar ut till hyddor i bushen.

Vatten drar alltid till sig fåglar och annat djurliv. Vid sjöar och floder ser man oftast en hel del fåglar. En fågel var jacana, en sorts rall/vadare.

Här och var såg vi stäppörn, afrikansk blåkråka och drongo.

Efter några dagars arbete med möten och studiebesök i Soroti, en liten stad i centrala Uganda, avslutade vi resan med safari på savannen i nationalparken Murchison Falls i västra delen av landet.

Gycklarörn

Foto: Per Lindberg

Målet med safarituren var förstås inte främst fåglarna utan det var de stora däggdjuren som vi såg framemot – och vi fick se giraff, elefant, flodhäst, vattenbuffel, lejon och leopard.

Av fåglar såg vi bland annat den vackra krontranan, Ugandas nationalfågel. Savannen hyste också många rovfåglar, som tex gamar och örnar, tex fiskörn.

Vi såg även pärlhöns och näshornsfåglar, tex. den märkliga Hammerkopf, mark-näshornsfågel.

Mitt bland dessa exotiska fåglar såg vi andra, för oss svenskar mer bekanta arter. Flera av våra svenska flyttfåglar övervintrar ju i Afrika. Jag vet inte om just de svenska fågelindividerna övervintrar här i Uganda, de kan ju komma från t.ex. Ryssland. Men det är onekligen en lite märklig känsla att se drillsnäppa, skogsnäppa och törnskata på savannen samtidigt med giraffer och andra typiskt afrikanska djur.

Vissa arter var också snarlika våra svenska, som tex svalor, afrikansk sädesärta, afrikansk kråka, och shikra, en släkting till sparvhöken.

Gråhuvad kungsfiskare

Foto: Per Lindberg

Träskonäbb

Foto: Per Lindberg

Under en sådan här arbetsresa ser och hör man givetvis många fåglar som man inte har tid eller möjlighet att artbestämna, vilket jag kan uppleva lite frustrerande. Men samtidigt finns det så många andra intryck än fåglar.

Sista dagen skulle vi gå på schimpansexkursion i regnskogen. Enligt guiden var sannolikheten att få möta dessa 90 %. Tyvärr lyckades vi pricka in en "10 %-tur". Men trots att schimpanserna uteblev var regnskogens ljud och atmosfär fascinerande, och spänningen fanns där.

En tanke vi fick var att det skulle vara spännande att åka på en fågelskådning med ett lagom stort gäng för att fylla en eller ett par minibussar och få mer tid till skådning.

Maraboustorkar

Foto: Petrus Tegnes

Gökholkar

Gunnar Lind

I den finska tidskriften Suomen Luonto nr 1 1976 finns en artikel med följande intressanta överskrift: "Toivo Siikonen- seitsemäntvinta vuotta satatuhatta linnunpönttöä". Det är Hannu Hautala som berättar om en man med möbelsnickeri som börjat tillverka fågelholkar och som på knappt två decennier satt upp hundratusen holkar i markerna. Det är alla typer av holkar, från slagugglestorlek till de minsta mesholkar. Han har även gjort en speciell modell för gök. Denna holk är relativt låg, ca 25 cm under ingångshålet och detta är ca 8 cm i diameter. Holkens inre diameter är ca 15 - 17 cm. Holken är avsedd för rödstjärt, en av gökens vanligaste värdfåglar och enligt artikeln har resultatet varit lyckat.

Första gången jag läste artikeln blev man ju lite skeptisk men sedan dess har gökholkar funnits med i tankarna. I senare halvan av juli 2007 ringde John Palm i Hedemora och han undrade om jag var intresserad av att ringmärka en gökunge. Han och Sven Eriksson hade varit ute på efterkontroll av några holkar och i en pärluggleholk fanns denna gökunge och värdfåglar var ett rödstjärtpar. Vid mitt besök satt gökungen hela tiden i ingångshålet och tiggde mat och rödstjärtarna matade ideligen.

Rödstjärt i gökholk.

År 2010 satte jag upp mina första gökholkar och 2011 ytterligare några, nu totalt ett drygt tiotal men det behövs många fler. Jag har ännu inte fått någon gökunge men ett par häckningar av rödstjärt --- så hoppet finns. Holktypen passar även för sädesärla, också en vanlig värdfågel för gök. Även för pärluggla passar denna holk så sätt upp gökholkar.

Gökunge i holk.

Rapport från Kattloka

Monica Jansson

Ibland behöver man inte åka så långt för att uppleva och se.

Det var den här vårvintern när jag gick min dagliga hundpromenad till Kattloka som jag började fundera om jag skulle skriva om fågellivet där.

Jag har sedan jag var barn varit väldigt intresserad av fåglar särskilt då andfåglar.

I min saknad och sorg efter kusin Bogdan märkte jag att det var skönt att gå just till Kattloka och se vad som hände.

Kattloka eller Kattloken som det står på kartor ligger i Häradsbygden (mellan Insjön och Leksand). Det är en liten sjö utan utlopp som fylls på av smältvatten och regn. Den sitter ihop med Långloka och den smala "förbindelseleden" kallas för Svartbäck. Det blir ett litet sjösystem.

När vårfloden kommer kan vattnet gå en bra bit upp på närliggande tomter. När vintern kommer kan det ibland vara bara en liten pöl på botten. I år har det varit ganska bra med vatten.

Jag bor i närheten och har under många år gått mina hundpromenader på olika sidor om sjön. Det finns fåglar i och vid sjön som återkommer varje år. De jag först tänker på är kniporna, oftast två par per år. Det har varit ett glädjande vårtecken. I år i slutet av april hade jag turen att se tio hannar och tre honor på samma gång. Det såg ut som om hela sjön vimlade av knipor! De sam omkring i flera dagar. Under de dagarna kom också ett viggpar och ett gräsandpar. Det var fortfarande isflak kvar och gräsänderna gick omkring på dem.

Sedan kom fiskmåsar. Det brukar vara några par som kommer. I år kanske det var två häckningar eventuellt tre.

Jag hade särskilt koll på ett par som hade sitt bo väl synligt. Man kunde se ungen hålla till på marken vid vattenbrynet. Från liten grå dunboll till stor grå "färdig".

De som bor ikring kanske inte uppskattar dem för det blir ju ett förskräckligt väsen hela dagarna.

Ett kråkpar hade fullt upp i några tallar men tyvärr hade jag svårt att se hur det gick.

Tillbaka till kniporna. Det blev två häckningar tror jag. Jag hade bra koll på en kull med sju ungar. De dök och sam runt mest hela tiden. Det var en fröjd att se dem. Och fort växte de! De klarade sig väldigt bra och det var två som stannade väldigt länge. De är nog inte kvar nu.

Hur gick det då med viggparet? Osäkert om de stannade. De kan ha hållit till i Långloka där jag inte varit så ofta.

Gräsänderna fick ungar, hur många var svårt att se.

I träden runt sjön har det funnits en hel del småfåglar och just nu samlas starar och andra flockfåglar. Det börjar bli höst.

Kattloka är en pärla i byn. Här kan man också bada, skura mattor, fiska och bara njuta. Vi fick en nyrenoverad skurflotte som tillägnades Dagmar Brizell som avled i år (också en kusin). Dagmars flöta.

Ser fram emot vilka fåglar som kommer nästa år. Kniporna kan man nog räkna med. Man kanske borde säga "Kniploka".

Kniphona med sina ungar Foto:Per-inge Mills

Hur går det för kajorna?

Text & Foto: Gunnar Lind

Kajan, den lilla svart-grå kråkfågeln med det vita ögat, är en fågel som uppvisar många sympatiska drag. De lever i livslångt äktenskap och makarna är alltid nära varandra och följs åt året runt. De lever också i flockar året runt och de har gemensamt försvar mot fiender. Kajan är en vig och rörlig fågel och flockarna är ofta uppe i lufrummet och leker och de ser ut att ha roligt. Kajan hoppar inte jämfota lika ofta som andra kråkfåglar utan de spatserar omkring med värdig hållning. Kajan har funnits länge i Leksand men populationen har ökat påtagligt under de senaste decennierna.

Kajorna är i våra trakter i stort sett knutna till mänsklig bebyggelse och de reder sina bon i diverse håligheter såsom skorstenar, ventiler, trädhåll, holkar, gamla skatbon mm men de häckar även inne i byggnader. Omkring gården har jag nu 10 par häckande, alla utom ett i holkar. Under senare år har jag märkt att ganska få ungar blivit flygga så sistlidna säsong följde jag upp häckningarna noggrant. För fem par noterade jag allt från att första ägget värptes till dess att ungarna lämnade holken. Av de fem paren lade tre par fem ägg, ett par sex ägg och ett par sju ägg. Alla paren lade ett ägg dagligen, oftast tidigt på morgonen. Den tidigaste kullen lades dagarna 17- 22 april och innehöll sex ägg. I de tre senaste kullarna lades sista ägget den 27 april. I ett kajpar ruvar honan ensam och matas under tiden av hanen. Ruvningen påbörjades hos de olika paren när ungefär halva äggkullen var lagd och i kullen med sju ägg kläcktes äggen inom loppet av tre dygn.

Redan vid åtta dygns ålder är största ungen tre gånger tyngre än sitt två dygn yngre syskon.

Även för en av femkullarna tog det tre dygn att kläcka alla ägg. De övriga tre kullarna kläcktes inom loppet av två dygn. Om man beräknar ruvningstiden från sista äggets läggdatum till sista ungens kläckning var det i ett fall 15 dygn, i de övriga kullarna 17- 18 dygn. Samtliga ägg kläcktes i alla kullar.

Med kläckningen utdragen över några dygn blir ungarna olika stora och de större har en fördel vid matningarna för de gapar och tigger ivrigast och får mest föda. Första veckan efter kläckning dog åtta av de totalt 28 ungarna. Andra veckan dog ytterligare 11 ungar men de resterande nio ungarna blev flygga. I två kullar lämnade ungarna holken vid 35 dygns ålder, i två kullar 37 dygn gamla och i en kull 40 dygn.

Kajor bor gärna i skorstenar.

Kajbo.

I de övriga fyra holkarna blev det nästan lika dåligt resultat, där blev det åtta flygga ungar av 20 ägg. Totalt blev det 17 ungar från 48 ägg, i snitt 1,9 ungar per kull. Strax efter att ungarna lämnat holkarna dog ytterligare några, varför slutresultatet hamnar på ca 1,5 unge per par. Men kajorna blir gamla och har flera år på sig att producera ungar så 1,5 unge per år kanske räcker för att hålla kajpopulationen på hög nivå.

Varför dör så många ungar under de första veckorna? Svaret är, det beror på svält. Kajorna söker huvuddelen av födan på åkermark i omgivningen och de har många konkurrenter. En flock om ca 50 icke häckande kajor drar omkring här och i närområdet finns inemot 10 skatpar och från Limsjön kommer flera hundra skrattmåsar och alla plockar ungefär samma typ av föda. Vid tidpunkten när ungarna kläcks börjar årets vårsådda grödor att bli så högvuxna att det blir svårt för kajorna att hitta föda där och de får söka sig till sämre födobiotoper.

Som slutsammaning kan man säga att det f.n. går bra för kajorna. En uppmaning till alla som satt nät över sina skorstenar, sätt upp en holk i stället för visst är det trevligt att ha ett kajpar häckande på tomten.

I en kajpopulation förekommer emellanåt exemplar med vita halsteckningar.

På väg till boet och ungarna med strupsäcken fylld med föda.

Fiskgjuseinventering 2011 i Leksands Kommun.

Sören Stenberg.

Att göra en inventering av antalet häckande par fiskgjuse tar mycket tid. I Leksand bor de oftast långt ifrån varandra. Naturligtvis kan man inte känna till alla paren, men boträdsbristen är mycket stor och gjusarna häckar därför gärna på mina plattformar.

När jag under sensommaren har varit ute i skogen på andra "äventyr" och varit i närheten av några gjusbon, så har det alltid varit utflugna ungar, vilket är mycket glädjande! Om man undantar en sjö så lyckas de i stort sett alltid med sina häckningar.

2008 kände jag till 8 häckande par, i år 9 par i kommunen, varav 7 par på plattformar. Som mest har det varit 10 par under de år jag kollat och uppskattningsvis finns det cirka 15 par. 4 bon står tomma sedan nära år av någon anledning, men jag bedömer ändå stammen som stabil.

Ett fiskgjusepar har under 3 års tid försökt få till ett bo i en klen tall men boet rasar ner hela tiden (eftersom jag lagt klätterskorna på hyllan så kan gjusarna inte få någon hjälp av mig).

Ett annat par har haft samma problem men övergivit tallen när boet rasat ner i flera år. Nu sitter det dock en plattform där sedan 2009 och jag tror att den tallen snart får hyresgäster.

Bogdan Persson, Tommy Stenberg, Magnus Dahlgren och Kjell Bond har hjälpt mig att bygga plattformar.

Honan längst till höger i sitt bo med ungar. Ungen längst till vänster försöker få upp en spyboll.

Småfågelholkar säljes!

Det är dags att sätta upp holkar till småfåglarna. Leksands Fågelklubb har nu holkar till salu. Holkarna är i ohyvlat virke, skruvade och utrustade med skyddsplåt (mot hackspetten). Öppningsbara i botten för rensning efter avslutad häckning. Passar talgoxe, blåmes, svartvit flugsnappare, med flera. Pris **50:-/styck**. Pengarna går till klubbens olika projekt. Är du intresserad,

kontakta Mats Kaij,

LFKaij@gmail.com

telefon: 070-571 36 03

Skydda dina holkar mot hackspetten!

Vi har "holkplåtar" i hårdplast till salu. De hindrar hackspetten från att vidga ut ingångshålet och plundra holken. Pris: **5kr/styck**, eller **400kr/100 st**. Kontakt samma som för holken ovan.

Leksands Fågelklubb välkomnar nya medlemmar till klubben

*Alm-Keys Olof, Tällberg
Andersson Leif, Stockholm
Humlesjö Ulf, Danderyd
Humlesjö Eva, Danderyd
Lekgård Annika, Leksand
Nurdavletova Aikanysh, Stockholm
Nyqvist Anna, Borlänge
Nääs Helge, Sollentuna
Nääs Ulla, Sollentuna
Palm Bodil, Uppsala
Tengnér Tomas, Västerås
Vreeswijk Marijke, Djurås*

Bäste medlem.

Hjälp Fågelklubben med att hålla vårt medlemsregister uppdaterat. Meddela mig ny adress vid flyttning, byte av postnummer eller andra ändringar. Vi vill gärna även i fortsättningen kunna skicka vår tidning till dig.

Hälsningar Mats Kaij (medlemskontakt), LFKaij@gmail.com

Se tidning och hemsida för adress, telefon, epost.

Pelikan i Insjön och Limsjön!

Staffan Müller

Under senhösten har vi haft en exotisk fågelgäst i Leksand.

Den pelikan som först sågs i Gagnef har i flera veckors tid uppehållit sig i främst Insjön och Häradsbygden. Såväl Brenäsviken som Stenbrotjärn och Limsjön har haft besök av den spektakulära fågeln.

Eftersom det finns någon form av färgring på foten, rör detta sig säkert om en parkrympling från kontinenten och är således inte "kryssbar"!

Av storleken att döma rör det sig om en rosaryggad pelikan, som tillhör Afrikas fauna och definitivt inte uppträder spontant i Sverige.

Artbestämningen är dock väldigt svår att göra, men vi får väl nöja oss med att säga pelikan

Fågeln trivs uppenbarligen väldigt väl i Siljansbygden och betar sig mycket värdigt och smart. Allt som oftast ligger den utanför fiskodlingarna i Insjön, med visshet om att den kan finna mat kring odlingarna.

Vi får hoppas att den ger upp sitt Dalabesök när det blir riktig vinter och vi får njuta av den vackra fågeln tills dess!

Rosaryggad pelikan

Foto: Staffan Müller

Och härfågel i Rättvik!

Christer Larsen

Härfågeln dök upp i Rättvik helgen 29-30/10. Det var Uffe Gahns som hade ögonen med sig på stora industriområdet och upptäckte fågeln. Han ringde då Mats Ljunggren och Christer Larsen. Härfågeln fanns på plats hela helgen. Det varma vädret har väl gjort att han flugit lite fel.

Härfågel

Foto: Christer Larsen

Följ med till Balkan!

Staffan Müller
Foto: Katarina Paunovic

Våren/sommaren 2013 planerar vi i Fågelklubben att hälsa på Katarina Paunovic i Serbien.

Det är tänkt att vi skall göra en bussresa från Dalarna.

Planerad resväg

Vi kommer att passera sydöstra Polen med dess fantastiska lövurskog. Vi kommer att ha med resenärer som kan visa oss vägen till de mest formidabla objekten där ex.vis Bialowiesza med sina visenter och mellanspettar! Dessutom kommer vi att få en lokal guide på plats i reservatet.

Sen passerar vi nog den ungerska Pustan på väg söder ut och tar oss via Neusedlersee ut mot Österrike för vidare färd mot Slovenien och Serbien.

I det gamla Jugoslavien finns det fantastiskt fina odlingslandskap, stäpper, fjällmiljöer, våtmarker och hav etc. Sannolikt kommer vi att avverka samtliga unga stater som bildats på Balkan.

På väg hem blir det sannolikt inte så många stopp, men kanske orkar vi med Brandenburg med sina stortrappar samt Rügen med havsstrandängar i södra Östersjön.

Kost och Logi

Vi bor på vandrarhem/hotell och hoppas kunna fylla en 30pers-buss. Vi kommer att äta på restauranger och besöker som vanligt många fina konditorier!

Tid

Ingenting är spikat ännu, men jag kommer att höra med Katarina om när det är bäst att besöka Balkan. Sannolikt kommer det att behövas ett par veckor för att inte stressa iväg för mycket.

Kostnad

Samma här! Ingenting är klart ännu, men under våren kommer det att klarna!

Planering

Innan resan kommer jag att bjuda in till information och diskussion om innehåll och upplägg på resan. Kanske passar vi på att få en "smakbit" av Balkan ifall Katarina kommer till Leksand och kan visa bilder.

Anmälan

Jag skulle vilja ha en intresseanmälan från alla som funderar på att hänga med. Observera att detta inte är en bindande anmälan, men det kommer i alla fall att ge mig besked om jag skall boka 50pers-buss eller ett mindre alternativ.

Intresserade mailar till: staffan.myller@telia.com

Östra delen of Serbien från Vratna passet

Hyr Gryssenstugan - mitt i vildmarken!

En lättillgänglig oas mitt i vildmarken.

Leksands Fågelklubb äger en stuga med utsikt över sjön Gryssen ca 25 km från centrala Leksand. Det är en idealisk plats om du längtar efter avkoppling och vill uppleva ett rikt djurliv.

Stugan har fyra rum med totalt 18 bäddar samt komplett köksutrustning för enkelt boende. Sängarna är utrustade med täcken och kuddar. Du tar själv med lakan eller sovsäck samt örn-gott.

Vatten hämtas i ån. Uppvärmning sker med en kamin och vedspis. Utedass finns på gården. Stugan saknar el och mobiltäckningen är dålig.

Nere vid sjön finns ett vindskydd med eldstad samt en handikappanpassad brygga. Prova gärna fiskelyckan men kom ihåg att fiskekort gäller. Det finns även flera andra sjöar i närheten.

I området har du chans att se strömstare, försärla, gråspett, tretåig hackspett, slaguggla och lappuggla. Inom ett par km finns ett lodjursrevir och sedan slutet av 1980-talet är vargen etablerad. Björn finns också till och från och senast 2002 hade den sitt vinteride 1 km västerut.

Från stugan utgår en ca 4 km lång naturstig.

Bokning av stugan sker hos våra stugvärdar Kerstin och Lars Laurell via klubbens hemsida www.leksandsfagelklubb.se "Hyr vår stuga". Där kan du även själv se när stugan är ledig.

Grundhyran för stugan är **100** kr per dygn om den som bokar är medlem i klubben. Sedan tillkommer **30** kr per person och dygn.

Om den som bokar stugan inte är medlem är grundhyran **200** kr per dygn. Sedan tillkommer **30** kr per person och dygn.

Grupper har möjlighet att boka guidning hos Staffan Müller, tfn 070 - 322 2345.

Välkommen!

Det finns plats för ytterligare en liten vedkamin i stugan. Har du en kamin eller vet du någon som har en att skänka eller sälja för en billig penning till Leksands Fågelklubb? Hör då av dig till stugvärdarna!

Stugvärdar:

Kerstin och Lars Laurell
Erkersgattu 11
79333 Leksand
Tfn 0247-12001
gryssen@leksandsfagelklubb.se

www.leksandsfagelklubb.se

Hemsidan uppdateras fortfarande nästan dagligen nerifrån Serbien av Katarina Pauonvic, och Martin hjälper henne med översättningar och liknande. Föreningen är mycket nöjda med resultatet av vår hemsida som vi anser vara i toppklass bland landets fågelklubbers hemsidor!

Vi hoppas ni är inne och håller er uppdaterade då och då, och självklart tackar vi för alla bidrag till både hemsida och tidningen som vi fått under gången tid!

Välkommen till

Leksands Fågelklubb

Start | Kontakt | Sitemap

Välkommen | Organisation | Projekt | Program | Klubbtidningen | Hyr vår stuga | Bli medlem

Start - Välkommen

- Limsjön
- Fågellokaler
- Leksands natur
- Tidigare träffar
- Örnutfodringen
- Fotogruppen
- Inventeringar
- Rapportering
- Årets första uts
- Fågelskolan
- Ungdomar
- Läsarbrev
- Foton från Svalan
- Forum
- Länkar
- Säljes/Köpes
- Nyhetsarkivet

Föreningsinformation

Leksands Fågelklubb, en aktiv förening med såväl unga som äldre fågelintresserade. Tillsammans driver vi många projekt, även i samarbete med andra klubbar och föreningar. Utforska gärna vår hemsida. Kom med på våra exkursioner och träffar. **Klubblokalen** finns i Norsbro, vid Limsjöns södra utlopp. **Presentation** av föreningen.

Nu är Tidningen tryckt!

Leksands Fågelklubb's tidning nr 2011-1 och -2 distribueras i dagarna. Tidningen läggs ut resp skickas till de adresser vi har i matrikeln. Ni som inte har fått tidningen till slutet av september, hör av er till mig, Mats Kaj LFKaj@gmail.com eller 0247-13603

Hälsar Mats

Program för 2011

Hyr vår stuga

Leksands Fågelklubb äger en skogsstuga med utsikt över sjön Örnasen, ca 25 km från samhället Leksand. Idealiskt om du längtar efter avkoppling långt från världens alla bekvämligheter och krav. Läs mer här...

Leksand på "Svalan"

Sångevarn (Cygnus cygnus) Limsjön, Leksand, 2011-11-27

Leksands Fågelklubb

Styrelsen

Ordförande

Marie Gillander 070 – 225 25 04 marie.gillander@gmail.com

Sekreterare

Petrus Tengné 070 – 320 36 19 petrus.tengner@gmail.com

Kassör

Mats Kaij 0247 – 136 03 LFKaij@gmail.com

Ledamöter

Staffan Müller 070 – 322 23 45 staffan.myller@telia.com

Jerker Dahlin 070 – 634 68 77 dahlin1975@mac.com

Ingela Spegel- Nääs 0247 – 505 14 ingela.spegel-naas@leksand.se

Per Lindberg 0247 – 34 813 per.lindberg@leksand.se

Projektansvariga

Projekt Berguv

Henry Pollack 0247 – 409 64 uvhenry@gmail.com

Projekt Storlom

Ingela Spegel-Nääs 0247 – 505 14 gaviidae@telia.com

Projekt Vitryggig hackspett

Staffan Müller 070 – 322 23 45 staffan.myller@telia.com

Projekt Pilgrimsfalk

Lasse Nilsson 070 – 329 13 57 lasse.nilsson@leksand.se

Projekt Lavskrika

Per Lindberg 070 – 733 48 55 per.lindberg@leksand.se

Örnprojektet

Per Lindberg 070 – 733 48 55 per.lindberg@leksand.se

Projekt Limsjön

Staffan Müller 070 – 322 23 45 staffan.myller@telia.com

Gunnar Lind 0247 – 348 66 ymostaffan@hotmail.com

Projekt Storholk

Henry Pollack 0247 – 409 64 uvhenry@gmail.com

Projekt Gryssenstugan

Lars & Kerstin Laurell 0247 – 12 001 gryssen@leksandsfagelklubb.se

Hemsidan

Katarina Paunovic +3816422912687 cyberkat74@yahoo.com

Studiekontakt

Conny Land 070 – 216 55 55 conny.land@telia.com

Rapporter/Inventeringar

Conny Land 070 – 216 55 55 conny.land@telia.com

Anders Hans 070 – 560 5243 Anders.hans@leksand.se

Programkommitté

Staffan och Conny

Rosaryggad Pelikan

